

ផលវិបាកនៃកង្កែបទំនើងចំពោះសង្គម

(The Impact of Gangsters in Society)

ដោយ៖ លោក យ៉ាន់ សំណាង

មន្ត្រីនាយកដ្ឋានវិទ្យាសាស្ត្រអប់រំ

វិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម

នៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

១. សេចក្តីផ្តើម

បច្ចុប្បន្ននេះ វិទ្យាសាស្ត្របច្ចេកវិទ្យា មានការរីកចម្រើនយ៉ាងខ្លាំងនៅលើពិភពលោក។ ប្រទេសទាំងអស់ មានវប្បធម៌ផ្សេងៗគ្នា តែហាក់ដូចជានៅជាមួយគ្នា ព្រោះតែបច្ចេកវិទ្យាទំនើបនេះឯង។ ដូច្នោះ ឥទ្ធិពលវប្បធម៌ មានចរន្តច្រើនទៅវិញទៅមកដោយគេចមិនផុតឡើយ មិនថាអតីតកាល ឬបច្ចុប្បន្នកាល។ កម្ពុជាជាប្រទេសដែលមានវ័យចំណាស់មួយនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ដោយមានខ្សែវប្បធម៌រឹងមាំសម្បូរបែប ហើយប្រទេសនានាក្នុងតំបន់ក៏ធ្លាប់ទទួលឥទ្ធិពលពីអរិយធម៌ដ៏ចំណាស់នៃប្រទេសនេះដែរ។ ជាទូទៅ ការទទួលឥទ្ធិពលវប្បធម៌ជាតិ

មួយពីជាតិមួយ គឺមានទៅមានមកជាធម្មតាទេ។ អ្វីដែលជាការលើកឡើងមកនេះ សុទ្ធតែឥទ្ធិពលវិជ្ជមាន ក៏ប៉ុន្តែអ្វីដែលយើងកំពុងព្រួយបារម្ភនោះ គឺឥទ្ធិពលអវិជ្ជមាន ដូចជាឥទ្ធិពលនៃគំរូអាក្រក់ពីសហគមន៍ និងសង្គម។

ការកសាងគុណធម៌ជីវិត ជារឿងដែលកម្ពុជាបច្ចុប្បន្នគួរតែយកចិត្តទុកដាក់ខ្លាំង ព្រោះបញ្ហាបង្ក បង្កើត បង្កើតមានជាហូរហែរ។ ក្មេងទំនើង ជាក្តីកង្វល់មួយដែលជាតិទាំងមូលនិងប្រទេសនានា មិនត្រូវមើលរំលងឡើយ ពីព្រោះសូម្បីតែប្រទេសមហាអំណាចក៏មានបញ្ហានេះដែរ។ សព្វថ្ងៃនេះ ពាក្យក្មេងទំនើង គឺ ត្រូវបានគេមើលឃើញ ស្តាប់ឮ តាមបណ្តាបណ្តាញ

¹ ឥទ្ធិពលសង្គម៖ មនុស្សពេញវ័យ មនុស្សចាស់ ឬបុគ្គលជាអាជ្ញាធរមួយចំនួនតូចដែលបានប្រើហិរញ្ញវត្ថុដំណោះស្រាយនិងបង្ហាញចរិតមិនល្អចំពោះយុវវ័យដែរ។

² នៅពាក់កណ្តាលទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩២០ ក្រុមក្មេងទំនើងប្រហែលប្រមាណ១៣០០នាក់ បានរីករាលដាលដូចមេរោគដ៏សាហាវនៅទីក្រុងឈីកាហ្គោ(Chicago)។

ព័ត៌មានផ្សេងៗនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដែល
ពាក្យមួយនេះ ត្រូវបានគេប្រើជំនួស ពាក្យបង្ក
បង្កបង្កតូច ពួកស្មារក្នុងស្មារ... ហើយសព្វថ្ងៃ
នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលខ្មែរ កំពុងតែរៀបគម្រោង
បកប្រែច្បាប់ពីបរទេសដើម្បីសិក្សា និង
តាក់តែងច្បាប់ខ្មែរ ដើម្បីគ្រប់គ្រងពួកក្មេង
ទំនើងទាំងនោះ។³ បញ្ហានេះ បានក្លាយជាបញ្ហា
សកលមួយ ព្រោះប្រទេសណាក៏មានមនុស្ស
ទំនើងដែរ។

កន្លងមក រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានចេញ
សារាចរលេខ០៤សរ ចុះថ្ងៃទី២២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ
២០០៩ ស្តីពីវិធានការបង្ការទប់ស្កាត់ និង
បង្ក្រាប «ក្មេងទំនើង» ចុះហត្ថលេខាដោយ
សម្តេចតេជោ អតីតនាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃកម្ពុជា។⁴
នៅក្នុងលិខិតនោះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានពិនិត្យ
ឃើញថា សកម្មភាពនៃ«ក្មេងទំនើង» បានបន្ត
រីករាលដាលក្រោមរូបភាពផ្សេងៗរហូតដល់ទី
ជនបទ។ ក្មេងទំនើងទាំងនេះ តែងបានប្រមូល
ផ្គុំគ្នាជាក្រុម ធ្វើសកម្មភាពអុកឡុកដល់សង្គម
តាមតែអំពើចិត្តដោយមិនញញើត ឬគោរព
កោតខ្លាចច្បាប់រដ្ឋ ឬក៏សមត្ថកិច្ចអ្វីឡើយ ដូច

ជាបង្ក ការអុកឡុករំខាន នៅតាមទីកន្លែង
សាធារណៈ នៅតាមសាលារៀន នៅតាមពិធី
ជប់លៀង រាំកំសាន្តនានាធ្វើការគំរាមកំហែង
ដល់សាធារណជន ជិះរថយន្ត ឬម៉ូតូប្រដេញគ្នា
តាមផ្លូវសាធារណៈ ឬជិះម៉ូតូបង្ហោះ។ល។
(រូបទី១)

រូបទី១: ក្មេងទំនើងបង្ហោះម៉ូតូ

ចំណុចទាំងនេះ គឺជាក្តីព្រួយបារម្ភដែលសង្គម
ទាំងមូលគួរតែចូលរួមទាំងអស់គ្នា។ តាមទ្រឹស្តី
សង្គមវិទ្យាលើក្រុមទំនើង ក្រុមក្មេងទំនើងមាន
ឥទ្ធិពលផ្ទាល់ទៅលើសង្គមមួយ ដូចជាការកើន
ឡើងនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម អំពើហិង្សា និងឃាតកម្ម។
ក្រុមក្មេងទំនើង ក៏ទាមទារឱ្យមានការផ្តល់ការ
អប់រំ ឬ ដំបូន្មានក្នុងរយៈពេលវែងឬខ្លីដល់
សមាជិកក្រុមក្មេងទំនើង ដោយពួកគេទំនង
បានបោះបង់ការសិក្សានៅវិទ្យាល័យ រស់ក្នុង

³ ដកស្រង់ពីគេហទំព័រ៖ <https://isayon.wordpress.com>

⁴ បច្ចុប្បន្ន សម្តេចតេជោ ហ៊ុន សែន ជាប្រធានក្រុមឧត្តម
ប្រឹក្សាផ្ទាល់ព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
មានឋានៈស្មើនាយករដ្ឋមន្ត្រី។

ភាពអត់ការងារធ្វើ ប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន និង គ្រឿងស្រវឹង ហើយចុងក្រោយគឺជាប់គុក (រូបទី ២)^៥ (Sociological Theories On Gangs: Gangs have direct effects on a society, such as increased levels of crime, violence and murder. Gangs also have long-term or late suggestions in that gang members are more likely to drop out of high school, struggle with unemployment, abuse drugs and alcohol or in end up in jail.)

រូបទី២៖ ក្មេងទំនើងជាប់ឃុំដែលប្រព្រឹត្តអំពើ ចោរកម្ម (រូបគំនូររបស់គេហទំព័រអាយស្តុកផូតូ istsockphoto)

អំពើហិង្សាជាក្រុម គឺជាបញ្ហាសំខាន់នៅ ទូទាំងពិភពលោក។ យុវជនជារឿយៗមាន អារម្មណ៍ថាជាប់អន្ទាក់ដោយវប្បធម៌ក្រុមក្មេង ទំនើង ហើយចូលរួម ពីព្រោះពួកគេមិនឃើញ

ផ្លូវផ្សេងទៀតចេញពីកាលៈទេសៈបច្ចុប្បន្ន របស់ពួកគេ។ បញ្ហាគឺស្មុគស្មាញ ហើយអាច មានអារម្មណ៍ថាមិនអាចចូលទៅក្នុងសហគមន៍។ យើង អាចជួយប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងបញ្ហានេះ តាមរយៈការទាក់ទងទៅយុវជនដែលមាន ហានិភ័យ ដើម្បីការពារសមាជិកក្រុមក្មេង ទំនើង ជាសមាជិកសហគមន៍សកម្ម និងការ លើកកម្ពស់របៀបរស់នៅដែលគ្មានក្រុមក្មេង ទំនើងនៅក្នុងសាលារៀន ។ សាលារៀននៅកម្ពុជា ជា ឬសហគមន៍គំរូនានា អាចដើរតួនាទីសំខាន់ ក្នុងការជួយលើកិច្ចការនេះដែរ ពោលគឺផ្ដើម ចេញពីគ្រួសារ ឬសាលាមត្តេយ្យតែម្ដង។

២. ន័យរបស់ពាក្យគន្លឹះ:

នៅក្នុងអត្ថបទខ្លីនេះ ពាក្យគន្លឹះសំខាន់ៗ គឺ ពាក្យ «សីលធម៌» និង «ក្មេងទំនើង»។

ក. សីលធម៌

តាមវចនានុក្រមខ្មែរឆ្នាំ២០២២ផ្សាយដោយ រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា បានកំណត់ន័យរបស់ ពាក្យ«សីលធម៌» ជា២ចំណុច។ ទី ១ មានន័យ ថា សីលដែលជាធម៌ (របស់សត្វលោក) ឬសីល និងធម៌ កិរិយាមារយាទ សណ្តាប់ធ្នាប់ ដំបូន្មាន ដែលនាំឱ្យចៀសវាងអំពើអាក្រក់ ហើយឱ្យ

⁵ ដកស្រង់ពីគេហទំព័រ៖ <https://www.bartleby.com>

⁶ ដកស្រង់ពីគេហទំព័រ៖ <https://www.wikihow.com>

ប្រព្រឹត្តិភ័យអំពើល្អៈ ប្រកបដោយសីលធម៌ ប្រាក
 ចាកសីលធម៌។ ទី២ (ទស្សនៈ) មានន័យថា
 គោលការណ៍និងជំនឿអំពីអាកប្បកិរិយាដែល
 ត្រូវនិងខុស អាកប្បកិរិយាស្តង់ដារៈ ផ្នត់គំនិត
 និងសីលធម៌លោកខាងលិច។ បើតាមឯកសារ
 មួយទៀតបង្ហាញថា សីលធម៌មកពីពាក្យ
 «សីល» + «ធម៌»។ សីល មានន័យថា ការរៀបចំ
 អំពើអាក្រក់ សេចក្តីល្អ អំពើជាកុសល ហើយ
 ពាក្យ«ធម៌» មានន័យថា ដំបូន្មាន ធាតុ ទ្រឹស្តី
 សភាវៈទ្រទ្រង់។ ដូចនេះ សីលធម៌ គឺសម្គាល់នូវ
 ដំបូន្មានទាំងឡាយណាដែលនាំឱ្យប្រព្រឹត្តិភ័យ
 អំពើល្អ អំពើជាកុសល ឬដំបូន្មានទាំងឡាយ
 ណាដែលនាំឱ្យមនុស្សរៀបចំចាកអំពើអាក្រក់ឬ
 អំពើអាកុសល។ តែបើតាមវចនានុក្រមអក់ហ្វិល
 (Oxford) អង់គ្លេស បានសរសេរថា «សីលធម៌ ជា
 គោលការណ៍ដែលទាក់ទងនឹងការបែងចែក
 រវាងត្រូវ និងខុស ឬអាកប្បកិរិយាល្អ និងអាក្រ
 ក់។ បញ្ហានេះ ក៏ចោទលើសីលធម៌សាមញ្ញៈ
 ឧទាហរណ៍៖ អ្នកទោសស្ងួតត្រង់គួរតែត្រូវបាន
 ដោះលែង»។ (Morality are principles concerning
 the distinction between right and wrong or good
 and bad behavior. "the matter boiled down to

simple morality: innocent prisoners ought to be
 freed"

ជារួមទោះមានការលើកបែបណា ក៏វាផ្ដោត
 លើន័យវិជ្ជមានដែលនាំឱ្យមានភាពចម្រើន
 លូតលាស់ប្រកបដោយគុណធម៌ដែរ។

ខ. ក្មេងទំនើង

ពាក្យ «ក្មេងទំនើង» មកពីពាក្យ«ក្មេង» និង
 ពាក្យ «ទំនើង»។ ក្មេង មានន័យថា មនុស្សឬ
 សត្វដែលមានអាយុតិចៈ មនុស្សក្មេង នៅក្មេង
 កាលពីក្មេងៗទំនើង មានន័យ២បែប៖ បែបទី១
 មានន័យថា សេចក្តីទើង ដំណើរដែលធ្វើឥត
 ទើសទាល់តាមតែអំណាចចិត្ត អំពើចិត្ត
 ចំណង់ៈ ធ្វើតាមទំនើងចិត្ត ប្រព្រឹត្តតាមទំនើង។
 ទី២ បានសេចក្តីដល់ ពាលដែលមិនស្គាល់ខុសត្រូវ
 ដែលមិនស្តាប់បង្គាប់ៈ ក្មេងទំនើង ពួកទំនើង។
 ម្យ៉ាងទៀត យើងអាចយល់ឃើញថា «ក្មេង
 ទំនើង» សម្លៅទៅលើក្មេងជំទង់ដែលមានអាយុ
 ចាប់ពី១៣ទៅ១៩ ឬក៏តិច ឬច្រើនជាងនេះ
 បន្តិចបន្តួច។ លើសពីនេះ ពួកគេ គឺជាក្រុមក្មេង
 ដែលមិនសូវស្តាប់ដំបូន្មានឪពុកម្តាយ អាណា
 ព្យាបាល លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ គណៈគ្រប់គ្រង
 សាលា និងអាជ្ញាធរជាដើម។ ក្រៅពីនេះ យើង

⁷ ដកស្រង់ពីគេហទំព័រ៖ <https://www.khsearch.com>

⁸ ដកស្រង់ពីវចនានុក្រមខ្មែរ ឆ្នាំ២០២២ ផ្សាយដោយ
 រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

ក៏អាចហៅបានថា ជាក្រុមក្មេងដែលធ្វើអ្វីៗតាម ចិត្តចង់ ឬទំនើងចិត្ត ដែលជាទូទៅមិន អនុលោមទៅតាមដំបូន្មាន សីលធម៌ គុណធម៌ វិន័យ និងច្បាប់ទម្លាប់ឡើយ។

ចំពោះន័យភាសាអង់គ្លេសវិញ ពាក្យ «ក្មេង ទំនើង» ត្រូវនឹងពាក្យ«Gangster»។ វា មានន័យ ថា ឧក្រិដ្ឋជនដែលជាសមាជិកនៃក្រុមទំនើង (a criminal who is a member of gang.)¹⁰។ លើសពី នេះ គេក៏យល់ថា ក្មេងទំនើង ជាមនុស្សខូច (ដែលធម្មតាផ្គុំគ្នាជាក្រុម)។¹¹

ដូច្នោះ តាមការលើកឡើងខាងលើ យើងអាច យល់ឃើញថា ពាក្យ «ក្មេងទំនើង» មានន័យ ច្រើន តែន័យរួមផ្តោតលើចំណុចអវិជ្ជមាន ដែលអាចបង្កចលាចលក្នុងសង្គមបាន។

៣. បុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ក្មេងទំនើង

ទំនើង ជាពាក្យមួយដែលសម្គាល់ដល់បុគ្គល មានគុណលក្ខណៈ«ពាល ដែលមិនស្គាល់ខុស ត្រូវ ដែលមិនស្តាប់បង្គាប់»¹²។នេះ ជាលក្ខណ៍ ន័យរបស់ពាក្យទំនើង។

⁹ ស្រង់ពីកាសែតកម្ពុជាថ្មី ផ្សាយតាមគេហទំព័រនៅថ្ងៃទី ២១ កញ្ញា ២០២៣
¹⁰ ស្រង់ពីវចនានុក្រមAdvanced English Dictionary
¹¹ ន័យក្នុងវចនានុក្រមអង់គ្លេស-ខ្មែរ

បើយើងពិនិត្យជារួម ក្មេងទំនើងមានចរិត លក្ខណៈដូចខាងក្រោម៖

1. ខ្វះការអប់រំឬឱកាសអប់រំ
2. ខ្វះឱកាសការងារឬជំនាញ
3. ខ្វះភាពជាគំរូរបស់យុវជនល្អ
4. ខ្វះការគាំទ្ររបស់គ្រួសារ
5. ជំនឿជាក់លើខ្លួនឯងតិចតួច
6. ខ្វះអារម្មណ៍ថាខ្លួនមានអំណាច
7. ប្រើគ្រឿងញៀននិងគ្រឿងស្រវឹង
8. ខ្វះឱកាសទទួលបានសមភាពសង្គម¹³។

៤. មូលហេតុចម្បងៗដែលនាំឱ្យកើត ក្មេងទំនើង

បើនិយាយពីសច្ចភាពប្រកបដោយលក្ខណៈ សត្យានុម័ត សង្គមណាក៏ដូចសង្គមណាដែរ តែងតែមានចំណុចវិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមាន ពោលគឺមានមនុស្សល្អ និងមនុស្សមិនល្អនេះ ឯង។

យុវជន ជាទំពាំងស្នងឬស្សី ជាយូរមួយដែល បង្ហាញន័យបន្តវេនក្នុងការស្ថាបនា កសាង

¹² ន័យរបស់ពាក្យ«ទំនើង»ស្រង់ពីវចនានុក្រមខ្មែរ ២០២២ផ្សាយដោយរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា
¹³ស្រង់ពីគេហទំព័រ៖<https://www.16thcircuit.org>

អភិវឌ្ឍ និងអភិរក្សជាក់ស្តែង បើទំពាំងនោះ ស្តុយរលួយហើយ ក៏មិនអាចក្លាយជាឫស្សីបាន ដែរ ហើយបើនិយាយដល់សង្គមជាតិ បើយុវជន ប្រុសស្រី មិនប្រកបដោយគុណធម៌ ក៏ពិបាក នឹងបន្តវេនរៀមច្បងឬអ្នកជំនាន់មុនផងដែរ។ ការធ្លាក់ចុះនូវសីលធម៌ ជាគ្រោះថ្នាក់មួយ សម្រាប់សង្គមជាតិទាំងមូល។ តាមន័យទូទៅ សីលធម៌ដឹកនាំមនុស្សទៅរកផ្លូវល្អ ចៀសវាង ផ្លូវអាក្រក់នៅក្នុងជីវិតរស់នៅ។¹⁴ ចំពោះការ កើតឡើងនូវក្មេងទំនើង ជាភ្នាក់ងាររូបរបស់ យើងទាំងអស់គ្នា ព្រោះពួកគេបាត់បង់នូវគុណ ធម៌ សីលធម៌ដែលជានិយាមនាំសង្គមសុខសាន្ត។

ហេតុផលដែលនាំឱ្យកើតមានក្មេងទំនើង វា អាស្រ័យលើបរិបទ វប្បធម៌ ឬស្ថានភាពជាក់ ស្តែងនៃសង្គមឬប្រទេសនីមួយៗ។ បើតាមអ្នក និពន្ធស៊ី.អ័រ.ជេន (C.R.Jahn) ដែលសរសេរអត្ថ បទមានចំណងជើងថា «ការពារខ្លួន» (Self Defense) បានលើកឡើងថា «នោះភាគច្រើន អាស្រ័យលើវប្បធម៌។ គ្រប់ជាតិសាសន៍នៅលើ ផែនដីហាក់ដូចជាមានថ្នាក់ឧក្រិដ្ឋកម្ម (Crime class) ដែលបានរៀបចំ។ ដើមហេតុនៃក្រុមក្មេង ទំនើង ច្រើនតែកើតឡើងដោយសារតែអំពើ

ពុករលួយរីករាលដាល និងអារម្មណ៍នៃភាព អយុត្តិធម៌ និងគ្មានអំណាច។ ប្រសិនបើប៉ូលីស មិនការពារប្រជាជនទេ តុលាការមិនដាក់ទោស អ្នកធ្វើខុសទេ ហើយប្រជាជនមានអារម្មណ៍ថា មិនមានសុវត្ថិភាព គេបោកប្រាស់ និងអស់ សង្ឃឹមទៀត ពួកគេអាចនឹងប្រមូលផ្តុំគ្នាតាម របៀបកុលសម្ព័ន្ធ ហើយប្រើអំពើហិង្សាដើម្បី ទទួលបានការការពារ សន្តិសុខ និងការគោរព ដោយខ្លួនពួកគេ។ នៅទីបំផុត ពួកគេអាច សម្រេចចិត្តរកប្រាក់ចំណេញពីឋានៈថ្មីរបស់ ពួកគេ តាមរយៈការចែកចាយគ្រឿងញៀន និង ឧបត្ថម្ភពេស្យាចារ ហើយនៅពេលដែលពួកគេ ទទួលបានទ្រព្យសម្បត្តិ ពួកគេទទួលបានឋានៈ និងមានគ្នាកាន់តែច្រើន ក្រោយមកក៏មាន ជម្លោះជាមួយក្រុមស្រដៀងគ្នាផ្សេងទៀត។ ទាំងនេះ ជារបៀបដែលក្រុមក្មេងទំនើងចាប់ ផ្តើម»¹⁵។ ប៉ុន្តែយើងអាចរំលែចនូវមូលហេតុ សំខាន់ៗមួយចំនួនដែលយើងគួរពិចារណាដូច ខាងក្រោម៖

-**ទំនោរពិកំណើត**៖ ទោះបីជាមានភាគរយតិច តួចក៏ដោយ ក៏មិនអាចបដិសេធនៃទ្វេភាពនេះ ដែរ ពីព្រោះបើយោងតាមការសិក្សាបែបទស្សន

¹⁴ ស្រង់ពីការផ្សាយរបស់RFI ចុះផ្សាយថ្ងៃទី២៧ មេសា ២០១៥

¹⁵ ស្រង់ពីគេហទំព័រ៖<https://www.quora.com>

វិជ្ជា ធម្មជាតិរបស់ក្មេងម្នាក់ៗ អាចល្អ ឬអាក្រក់ ពីកំណើត។ ប្រសិនបើវាអាក្រក់ ហើយពេល កើតមក និងរស់នៅក្នុងគ្រួសារ និងសង្គម វាទ ទទួលបានទិពលអាក្រក់ទៀត នោះនាំឱ្យក្មេងនោះ អាចនឹងក្លាយទៅជាក្មេងមិនល្អ។ ធម្មជាតិរបស់ យុវវ័យ គឺជាវ័យឈាមរាវ ឆេវឆាវ ចចេស ខ្លះ ការពិចារណា ចង់សាកល្បង ខ្លះបទពិសោធន៍ ងាយអូសទាញ និងងាយទទួលបានទិពលពី សង្គម ជាពិសេសឥទ្ធិពលមិនល្អ។

-ឪពុកម្តាយ ឬអ្នកអាណាព្យាបាល៖ សព្វថ្ងៃ ឪពុកម្តាយជាច្រើនរាល់នឹងការងារ ហើយមិន ខ្វល់ពីស្ថានភាពផ្លូវចិត្តរបស់កូន។ ក្មេងជំទង់ជា ច្រើន គ្រាន់តែចង់បានការយកចិត្តទុកដាក់ និង សេចក្តីស្រឡាញ់កាន់តែច្រើនពីឪពុកម្តាយ របស់ពួកគេ ប៉ុន្តែឪពុកម្តាយភាគច្រើនមិនអាច យល់ពីអារម្មណ៍កូនរបស់ពួកគេបានទេ។ ពួក គាត់ មិនបានតាមដាន និងស្វែងយល់អំពីការ វិវឌ្ឍរបស់កូនទាំងរាងកាយ គំនិត ទាំង សកម្មភាពប្រចាំថ្ងៃ របស់កូន និងផ្តល់សេរីភាព ច្រើនពេកទៅឱ្យកូន។ ជួនកាល ក្មេងទំនើង ពុំ ស្តាប់បង្គាប់ឪពុកម្តាយឬអ្នកអាណាព្យាបាលគឺ បណ្តាលមកពីក្មេងទាំងអស់នោះ មិនទទួល

បានភាពកក់ក្តៅពីសមាជិកគ្រួសារ ឬរងសម្ពាធន អ្វីមួយដោយអយុត្តិធម៌។¹⁶ ឪពុកម្តាយ អ្នក អាណាព្យាបាលខ្លះ ទំរើសកូនតាំងពីតូចរហូត ដល់ជំទង់។

-ការសេពគប់មិត្ត៖ ពាក្យខ្មែរយើងតែងលើក ឡើងថា « គប់ពាលវែងរាលទៅរកខុស គប់ប្រាជ្ញ ស្រីប្រុសវែងបានត្រូវ... » ដែលជាឃ្លាបង្ហាញពី គុណតម្លៃនៃការចង់មិត្តឬសេពគប់មិត្តភក្តិ។ មិត្តល្អ ដឹកនាំដើរលើផ្លូវល្អ តែមិត្តភក្តិមិនល្អ ឬ ការអូសទាញពីមិត្តភក្តិមិនល្អទទួលបានទិពលនៃ គំរូអាក្រក់ពីសហគមន៍ និងសង្គម (មនុស្ស ពេញវ័យ មនុស្សចាស់ ឬបុគ្គល ជាអាជ្ញាធរ មួយចំនួនតូច បានប្រើហិង្សាជាដំណោះ ស្រាយ និងបានបង្ហាញចរិតមិនល្អចំពោះ យុវវ័យដែរ)។

-ឥទ្ធិពលពីប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ៖ ក្រៅពីឥទ្ធិពល ខាងលើ ក្មេងជំទង់ក៏អាចនឹងទទួលបានឥទ្ធិពលពី ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយឲ្យក្លាយជាក្មេងទំនើងដែរ។ បច្ចុប្បន្ននេះ ពហុព័ត៌មានដូចជា អ៊ិនធឺណិត ទូរទស្សន៍ និងវីឡូ កំពុងពេញនិយម និងជា រឿងធម្មតាក្នុងចំណោមយុវវ័យ។ ទោះជាយ៉ាង ណា មានរឿងភាគ និងភាពយន្តជាច្រើនដែល

¹⁶ ស្រង់ពីគេហទំព័រ៖ <https://m.postkhmer.com>

¹⁷ ដកស្រង់ពីអត្ថបទកាព្យ «តម្លៃនៃការសេពគប់» ភាសា ខ្មែរថ្នាក់ទី៨ ក្រសួងអប់រំ ឆ្នាំ២០២១

ឆ្លុះបញ្ចាំងពីសកម្មភាពក្រុមក្មេងទំនើង ហើយ រឿងខ្លះថែមទាំងបានបង្កើតក្នុងទំនើងជា វីរបុរស។ យុវវ័យដែលនៅមិនទាន់ពេញវ័យគិត ថាក្មេងទំនើងក្នុងឈុតទាំងនោះឡូយណាស់ ហើយក៏ក្លាយជាក្មេងទំនើង។ ពេលខ្លះ ក្មេង ជំទង់ចូលរួមក្រុមក្មេងទំនើង ដោយសារពួកគេ មិនសូវល្អក្នុងសកម្មភាពសង្គម ហើយចង់ទាក់ ទាញការចាប់អារម្មណ៍ពីអ្នកដទៃ។¹⁸

-ឥទ្ធិពលនៃគ្រឿងញៀន-គ្រឿងស្រវឹង៖ ទស វត្សឆ្នាំ១៩៨០ បានឃើញមានកំណើនឡើងនូវ អំពើហិង្សានៃក្រុមយុវជនទំនើងនិងការកើន ឡើងនៃការរីករាលដាលនៃកូកាអ៊ីន¹⁹(The 1980's saw an increase in youth gang violence and the rise of the crack cocaine epidemic.) ។ គ្រឿងញៀនគ្រឿងស្រវឹង និងក្មេងទំនើង គឺ មានទំនាក់ទំនងនឹងគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធ ព្រោះ គ្រឿងញៀនអាចបង្កើតមានក្រុមទំនើង ហើយពួកទាំងនោះ ក៏អាចរកស៊ីចរាចរណ៍ គ្រឿងញៀនដែរ (រូបទី៣)។ កន្លងមក យើង

ឃើញមានសមត្ថកិច្ច ចាប់ក្រុមក្មេងទំនើងប្រើ ប្រាស់ និងចែកចាយថ្នាំជាច្រើនករណី។²⁰

រូបទី៣៖ ក្រុមក្មេងទំនើងជនជាតិចិនជុំគ្នាផឹកស៊ី (រូបរបស់Quora)

-អាជ្ញាធរ៖ ជួនកាល មានភាពខ្វះខាតក្នុងការ អនុវត្តតួនាទីភារកិច្ចរបស់អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ឬ អាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធ ឬការគោរព និងការអនុវត្ត ច្បាប់នៅមានកម្រិត។ វាក៏អាចធ្វើឲ្យកើននូវ ក្រុមក្មេងទំនើងនេះដែរ។

-អំពើពុករលួយ៖ ការអនុវត្តការងារខ្លះ ខុសពី ច្បាប់ឬតួនាទីដែលបានចែងឬអនុវត្តលើស។ ជួនកាល មន្ត្រីបានបង្កើតអំពើពុករលួយថែម ទៀតនៅក្នុងគេហទំព័រមួយបានលើកឡើងថា ដើមហេតុនៃក្មេងទំនើង ច្រើនតែកើតឡើង

¹⁸ ស្រង់ពីគេហទំព័រ៖ <https://www.16thcircuit.org>
¹⁹ ការផ្សាយមួយក្នុងព្រឹត្តិបត្រ(Bulletin)របស់នាយកដ្ឋាន យុត្តិធម៌សហរដ្ឋអាមេរិកតាមគេហទំព័រ <https://www.justice.gov>

²⁰ នគរបាល បង្ក្រាបបានក្មេងទំនើងសេពគ្រឿងញៀន នៅព្រំប្រទល់ស្រុកស្វាយចេក និងស្រុកថ្មពួក។នេះជា ចំណងជើងអត្ថបទផ្សាយដោយកាសែតស្ទីកម្ពុជាចុះថ្ងៃ ៣១ កក្កដា ២០២២កន្លងមក។

ដោយសារតែអំពើពុករលួយរីករាលដាល និង អារម្មណ៍នៃភាពអយុត្តិធម៌ និងគ្មានអំណាច។ ប្រសិនបើប៉ូលីស មិនការពារប្រជាជនទេ តុលាការមិនដាក់ទោសអ្នកធ្វើខុសទេ នោះ ប្រជាជនមានអារម្មណ៍មិនមានសុវត្ថិភាព ចាញ់បោក និងអស់សង្ឃឹម ហើយពួកគេនឹង ប្រមូលផ្តុំគ្នាប្រើអំពើហិង្សាដើម្បីទទួលបានការ ការពារ សន្តិសុខ និងការគោរព។²¹

-ការអប់រំសីលធម៌មានការធ្លាក់ចុះ៖ ចំណុច នេះរាប់ទាំងគ្រួសារ សាលារៀន និងសង្គម ទាំងមូលដែរ។ ក្មេងកំព្រា ក្មេងអនាថា គ្មាន ការងារធ្វើ មានវិបត្តិ មានបញ្ហាផ្លូវចិត្ត អស់ សង្ឃឹម ក្នុងជីវិត ជាដើម។ ក្រុមនេះ ជាអ្នកដែល ប្រឈមខ្លាំងក្នុងការក្លាយជាក្មេងទំនើង។ ជួនកាល មានការគិតថា ក្មេងទំនើង ជារឿងធម្ម តា។ ជាក់ស្តែង នៅក្នុងអត្ថបទមួយបានលើក ឡើងថា ក្មេងទំនើង ជារឿងធម្មតានៅក្នុង ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ (developing nation) ដូច ជា ប្រទេសម៉ាឡេស៊ីដែលយើងបានដឹងច្រើន មកហើយថា វា កើតឡើងនៅតាមសាលារៀន។ គេបានរាយការណ៍បន្ថែមថា នៅក្នុងប្រទេស អភិវឌ្ឍន៍ (developed countries) កុមារសិស្ស

សាលាត្រូវបានចូលរួមកាន់តែខ្លាំងឡើងនៅក្នុង ក្រុមក្មេងទំនើង។

-**ឥទ្ធិពលពីមជ្ឈដ្ឋានជុំវិញ៖** មនុស្សភាគ ច្រើនយល់ថា អំពើក្មេងទំនើង គឺបណ្តាលពី ក្មេងជំទង់ខ្លួនឯង។ ប៉ុន្តែតាមពិត គឺជាបាតុកូត ដែលកើតឡើងដោយឥទ្ធិពលមជ្ឈដ្ឋានជុំវិញ យុវវ័យ ដូចជាករណីសិស្សសាលាដែលទទួល ឥទ្ធិពលមិត្តរួមសាលា ឬរួមថ្នាក់ជាដើម។

ជារួម យើងយល់ឃើញថា ការកកើតនិង ការកើនឡើងនៃពួកក្មេងៗដែលបង្កចលាចល ទាំងនោះ គឺទទួលឥទ្ធិពលពីកត្តាច្រើនរួមផ្សំ គ្នា។

៥. ផលវិបាកក្នុងសង្គមដោយក្មេង ទំនើង

ទោះបីអ្នកខ្លះយល់ថា ក្មេងទំនើង ជា បញ្ហាធម្មតា ក៏ដោយ ក៏វាជាក្តីកង្វល់សកលរួម មួយដែលយើងត្រូវបង្វែរឱ្យអ្នកទាំងនោះ ពិចារណាឡើងវិញដែរ។ តាមពិត ប្រទេសណា ក៏មានបញ្ហារបស់វាដែរ ហើយក្មេងទំនើងនេះ គឺបានបង្កអសន្តិសុខដល់សង្គមជាតិគួរឱ្យព្រួយ បារម្ភ។ អំពើហិង្សាជាក្រុម គឺជាបញ្ហាសំខាន់នៅ ទូទាំងពិភពលោក។ ជាទូទៅគេសង្កេតឃើញ

²¹ ស្រង់ពីគេហទំព័រ៖ <https://www.quora.com>

ថា យុវជន មានអារម្មណ៍ថាជាប់អន្ទាក់ដោយ
វប្បធម៌ក្រុមក្មេងទំនើង ហើយចូលរួម ពីព្រោះ
ពួកគេមិនឃើញផ្លូវផ្សេងទៀតចេញពីកាលៈ
ទេសៈបច្ចុប្បន្នរបស់ពួកគេ។

លើសពីនេះ ក្រុមក្មេងទំនើងនេះ អាចបង្ក
បង្កើតនូវអំពើអបាយមុខផ្សេងៗដូចជា ចោរកម្ម
ប្រើប្រាស់និងចរាចរណ៍គ្រឿងញៀន មនុស្ស
ឃាត អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារនិងក្នុងសង្គម ជា
ដើម។ ថ្មីៗនេះ យើងសង្កេតឃើញ ក្រុមក្មេង
ទំនើង មិនថាស្រីឬប្រុស បានវាយតប់គ្នា ប្តី
សម្លាប់ប្រពន្ធ ឬប្រពន្ធសម្លាប់ប្តី ដែលបង្ក
ដោយគ្រឿងញៀននេះឯង។

៦. វិធានការណ៍

ប្រទេសទាំងអស់ មិនគួរបណ្តែតបណ្តោយ
ឱ្យក្រុមក្មេងទំនើង បង់តូចបង់ធំ បន្តរីករាល
ដាលតទៅទៀតទេ។ សម្រាប់កម្ពុជាយើងរាជ
រដ្ឋាភិបាលបាននិងកំពុងខិតខំលើកិច្ចការនេះ
ពិសេសកងកម្លាំងសមត្ថកិច្ចដែលជាសេនាធិការ
ដឹកនាំចំពោះមុខៗកន្លងមក រាជរដ្ឋាភិបាល
កម្ពុជា បានចេញសារាចរលេខ០៤សរ ចុះថ្ងៃទី
២២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីពីវិធានការបង្ការ
ទប់ស្កាត់ និងបង្រ្កាប «ក្មេងទំនើង» ចុះ

ហត្ថលេខាដោយសម្តេចតេជោ អតីតនាយករដ្ឋ
មន្ត្រីនៃកម្ពុជា។

ដើម្បីគ្រប់គ្រងស្ថានភាពនេះ និងចាត់
វិធានការបង្ការទប់ស្កាត់និងបង្រ្កាបសកម្មភាព
របស់ក្មេងទំនើងល្មើសទាំងនេះ ឱ្យបានទាន់
ពេលវេលា និងមានប្រសិទ្ធភាព ក្នុងគោលដៅ
ធានា រក្សា បរិយាកាស សង្គម មល្ល ប្រសើរ
ប្រកបដោយសន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ
ភាពសុខសាន្ត និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ក្នុងសារាចរ
នោះ រាជរដ្ឋាភិបាល សូមដាក់ចេញវិធានការ
ដូចខាងក្រោម :

១-ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងការពារជាតិ
ក្រសួងយុត្តិធម៌ ក្រសួងទេសចរណ៍ ក្រសួងអប់រំ
យុវជន និងកីឡា រដ្ឋបាលរាជធានី-ខេត្ត និង
ក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ត្រូវបង្កើន
ការយកចិត្តទុកដាក់គ្រប់គ្រង ឬចាត់វិធានការ
គ្រប់គ្រងមុខសញ្ញា និងសកម្មភាពនៃក្រុមក្មេង
ទំនើង ដែលបង្កការអុកឡែករំខានដល់ប្រជា
ពលរដ្ឋ និង ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សន្តិសុខ
សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ត្រូវមានវិធានការ
អប់រំ វិធានការរដ្ឋបាល ឬវិធានការច្បាប់ ដែល
ចាំបាច់និងសមស្រប ដើម្បីបង្ការទប់ស្កាត់ និង
បង្រ្កាបឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ។

២-អគ្គស្នងការរដ្ឋាននគរបាលជាតិ
 បញ្ជាការរដ្ឋានកងរាជអាវុធហត្ថលើផ្ទៃប្រទេស
 គណៈបញ្ជាការឯកភាពរាជធានី-ខេត្ត និង
 ក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀតត្រូវចាត់
 វិធានការជាក់ស្តែងនានា នៅក្នុងសមត្ថកិច្ចរបស់
 ខ្លួន ធ្វើអន្តរាគមន៍បង្ការទប់ស្កាត់និងបង្ក្រាប ឱ្យ
 បានទាន់ពេលវេលានូវរាល់សកម្មភាពអុកឡុក
 បង្កការប៉ះពាល់ដល់សន្តិសុខសណ្តាប់ធ្នាប់
 សាធារណៈ និងសកម្មភាពល្មើស របស់ក្រុម
 ក្មេងទំនើងនៅតាមមូលដ្ឋាននីមួយៗ។ ក្នុង
 ករណីចាំបាច់ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ គណៈ
 បញ្ជាការឯកភាពរាជធានី-ខេត្តអាចចាត់វិធាន
 ការអន្តរាគមន៍ផ្នែករដ្ឋបាល តាមស្ថានភាពជាក់
 ស្តែងនានា និងអាចធ្វើការនាំខ្លួនក្រុមក្មេង
 ទំនើង ដែលបានធ្វើសកម្មភាពបង្កការអុកឡុក
 ទាំងនោះ មកអង្កេតរបស់ខ្លួន ដើម្បីធ្វើការ
 អប់រំណែនាំដោយមានការចូលរួមទទួលខុស
 ត្រូវពីឪពុក ម្តាយ ឬអាណាព្យាបាល។

៣-ក្នុងករណីសកម្មភាពអុកឡុករបស់
 ក្មេងទំនើង បង្កើតបានជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ
 អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ត្រូវចាត់នីតិវិធីនិងប្រើ
 អំណាចតាមផ្លូវច្បាប់ ធ្វើអន្តរាគមន៍ឱ្យបានទាន់
 ពេលវេលា ដើម្បីបង្ក្រាបនិងកសាងសំណុំរឿង

បញ្ជូនទៅអយ្យការ ដើម្បីចាត់ការជាសមត្ថកិច្ច
 តាមនីតិវិធីនៃច្បាប់ ។

៤- ក្រសួងទេសចរណ៍ រដ្ឋបាលថ្នាក់
 ក្រោមជាតិគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ ក្រសួង ស្ថាប័ន និង
 អាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធមានសមត្ថកិច្ចចេញអាជ្ញា
 ប័ណ្ណ ត្រូវដាក់ចេញនូវវិធានការណែនាំ និង
 ហាមឃាត់ចំពោះការប្រមូលផ្តុំគ្នារបស់ក្មេង
 ទំនើងនៅតាមផ្ទះសំណាក់ សណ្ឋាគារ ឬភ្នំប
 កំសាន្ត ជាដើម ដើម្បីធ្វើសកម្មភាពល្មើសច្បាប់
 នានា។ អ្នកគ្រប់គ្រង ផ្ទះសំណាក់ សណ្ឋាគារ ឬ
 ភ្នំបកំសាន្ត ត្រូវសហការរាយការណ៍ជាបន្ទាន់
 ដល់អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច អំពីសកម្មភាពនៃ
 ក្រុមក្មេងទំនើង នៅក្នុងទីកន្លែងរបស់ខ្លួន
 គ្រប់គ្រង ។

៥- ដើម្បីធានារក្សាការពារសន្តិសុខ
 សណ្តាប់ធ្នាប់របៀបរៀបរយសង្គម និងភាព
 សុខសាន្តរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ នៅក្នុងមូលដ្ឋាន
 របស់ខ្លួន រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិនីមួយៗ ត្រូវ
 ដាក់ចេញនូវវិធាន បញ្ញត្តិ ឬបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរដ្ឋ
 បាលចាំបាច់នានា តាមស្ថានភាពជាក់ស្តែង ជា
 ពិសេស ត្រូវកំណត់ធ្វើការហាមឃាត់ នូវ
 សកម្មភាពដែលជាមុខសញ្ញានាំទៅដល់ការ
 ប្រមូលផ្តុំគ្នា បង្កើតជាក្រុមក្មេងទំនើង និងត្រូវ
 លើកទឹកចិត្តដល់ប្រជាពលរដ្ឋ និងអង្គការមិន

មែនរដ្ឋាភិបាលនានា ឱ្យចូលរួម សហការ និង រាយការណ៍ ផ្តល់ ព័ត៌មាន ទាក់ទងនឹង សកម្មភាពនៃក្មេងទំនើងទាំងនេះ ។

៦- ក្រសួង ស្ថាប័ន និងអាជ្ញាធរមាន សមត្ថកិច្ចពាក់ព័ន្ធ ត្រូវធ្វើការផ្សព្វផ្សាយឱ្យបាន ទូលំទូលាយ និងបំផុសចលនាឱ្យមានការចូល រួមពីប្រជាពលរដ្ឋនៅតាមសហគមន៍ និង អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលនានា ជាពិសេស លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ ឪពុក ម្តាយ និងអាណា ព្យាបាលក្នុងការអប់រំណែនាំដល់កូនចៅ បង ប្អូន សាច់ញាតិរបស់ខ្លួន សិស្សានុសិស្ស ឱ្យ យល់ដឹងអំពីគ្រោះថ្នាក់នៃសកម្មភាពក្រុមក្មេង ទំនើង ចៀងវាងការចូលរួម ឬប្រញាប់ដកខ្លួន ចេញពីក្រុមនេះ ព្រមទាំងរាយការណ៍វែកមុខ អំពីមុខសញ្ញា និងសកម្មភាពរបស់ក្រុមក្មេង ទំនើង ដល់អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចជាបន្ទាន់ ។

នៅក្នុងផ្លូវច្បាប់ វិធានការ មានទាំងវិធាន ការតាមដាន វិធានការអប់រំ វិធានការការពារ និងវិធានការឧបត្ថម្ភដូចខាងក្រោម(រូបទី២)²²៖

- ការប្រគល់អនីតិជន ឱ្យទៅ ឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាល បុគ្គលដែលថែរក្សា អនីតិជន

នោះ ឬ បុគ្គលណាផ្សេងទៀត ប្រសិនបើបុគ្គលនោះ សក្តិសម នឹងទំនុកចិត្ត ។

រូបទី២៖ច្បាប់និងក្មេងទំនើងដែលជាអនីតិជន(រូបភាព គេហទំព័រCPC²³)

- ការប្រគល់អនីតិជន ឱ្យទៅ សេវាសាធារណៈ ដែលសម្រាប់ ទទួលបន្ទុកអនីតិជន។
- ការប្រគល់អនីតិជន ឱ្យទៅ អង្គការឯកជន ដែលមាននីតិ សម្បទាក្នុងការទទួលអនីតិជន ។
- ការប្រគល់អនីតិជនឱ្យទៅមន្ទីរ ពេទ្យ ឬ ស្ថាប័នឯកទេស ។
- ការដាក់អនីតិជនឱ្យស្ថិតនៅ ក្រោមការការពាររបស់ តុលាការ ។

²² មាត្រា៤០នៃជំពូក្ស៣«ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ របស់អនីតិជន»នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌរបស់កម្ពុជា

²³ ស្រង់ពីគេហទំព័រ<https://www.cpc-news.com>

ក្រៅពីសារាចរនិងវិធានការផ្លូវច្បាប់ចំពោះ អនីតិជនខាងលើ យើងសង្កេតឃើញមាន អង្គការ សង្គមស៊ីវិល ក៏ដូចជាអ្នកស្រាវជ្រាវ ផ្សេងៗ ក៏បានបញ្ចេញទស្សនៈជាច្រើនក្នុងការ ផ្តល់ជាដំណោះស្រាយទាក់ទិន នឹងក្មេងទំនើង នេះដែរក្នុងនោះ យើងអាចសរុបមកមានដូច ដូចតទៅ៖

- ពង្រឹងតួនាទីរបស់ឪពុកម្តាយ អ្នក អាណាព្យាបាល
- កាត់បន្ថយ ឬលុបបំបាត់គ្រឿង ស្រវឹង និងគ្រឿងញៀន
- កាត់បន្ថយ ការបញ្ចាំង ខ្សែភាពយន្តសាហាវៗនៅលើ កញ្ចក់ទូរទស្សន៍ និងបណ្តាញ សង្គម
- កាត់បន្ថយ ឬលុបបំបាត់មាតិកា ឬ កម្មវិធីហ្គេមសាហាវៗ
- បង្កើតកន្លែង សម្រាប់កុមារ និង យុវជនកម្សាន្ត លេងកីឡា និង ហាត់ប្រាណ ដើម្បីសុខភាពផង ដើម្បីកាត់បន្ថយស្រ្តសផង និងដើម្បី កាត់បន្ថយពេលសម្រាប់ទៅធ្វើ សកម្មភាពមិនល្អផ្សេងទៀត។

- ប្រមូល យុវជនក្រីក្រ ដែលគ្មាន ការងារធ្វើ មានវិបត្តិ មាន បញ្ហា ផ្លូវ ចិត្ត អស់សង្ឃឹម ក្នុងជីវិតជាដើម ឱ្យចូលរួមទទួលបានការពិគ្រោះ យោបល់ ឬការព្យាបាលជំងឺផ្លូវចិត្ត ការអប់រំសីលធម៌ សិក្សាជំនាញវគ្គ ខ្លីៗ ឬចូលរួមសកម្មភាពស្ម័គ្រចិត្ត ជួយសង្គមផ្សេងៗ ។
- បង្កើនការបណ្តុះបណ្តាល វិជ្ជាជីវៈ និងផ្តល់ការងារដល់ យុវជន ដើម្បី បង្វែរពួកគេមករកផ្លូវត្រូវ និងកាត់ បន្ថយឱកាសទៅប្រព្រឹត្តអំពើមិន ល្អផ្សេងៗ។
- ពង្រឹងការអប់រំសីលធម៌នៅក្នុង គ្រួសារ សាលារៀន វត្តអារាម និង អង្គភាព
- ពង្រឹងតួនាទីនិងប្រតិបត្តិការរបស់ អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន
- ពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ លុបបំបាត់ និងទណ្ឌភាព កុំឱ្យអ្នកមានទោស រួចផុត ពី សំណាញ់ច្បាប់ លើសពី នេះទៀត មណ្ឌលអប់រំកែប្រែ ត្រូវ តែអប់រំទណ្ឌិតឱ្យមានការកែប្រែ ពិតប្រាកដ កុំឱ្យពេលពួកគេចេញ

ពីពន្ធនាការមកកាន់តែសាហាវ
ជាងមុន។

វិធានការដែលលើកឡើងមកខាងលើ ពិត
ជាចំណាត់ការដ៏ប្រសើរ។ ដើម្បីទទួលបាន
ប្រសិទ្ធិភាពនិងប្រសិទ្ធិផលក្នុងកិច្ចការនេះ លុះ
ត្រាតែមានការអនុវត្តនិងការចូលរួមពីគ្រប់ជ្រុង
នៃសង្គមនិងពិភពលោកទាំងមូល ព្រោះវាជា
បញ្ហាសកលដែលជះឥទ្ធិពលគ្នាទៅវិញទៅមក
ដោយគេចមិនផុតឡើយ។

៧. សន្និដ្ឋាន

សរុបមក ក្មេងទំនើងគឺបណ្តាលមកពី
ឥទ្ធិពលជាច្រើនរួមផ្សំគ្នា ដូចជាឥទ្ធិពលរបស់
មនុស្សជុំវិញខ្លួនជាដើម។ ចេតនារបស់ក្មេង
ជំទង់ គឺដើម្បីទាក់ទាញអ្នកដទៃ និងដើម្បី
ការពារខ្លួន។ អំពើទំនើង ក៏នាំមកនូវផល
អវិជ្ជមានជាច្រើនដល់សង្គម និងក្មេងជំទង់ខ្លួន
ឯងផ្ទាល់ផងដែរ។ មិនថាប្រទេសអ្នកមានឬអ្នក
ក្របញ្ហាក្មេងទំនើង បងតូចបងធំនេះ នៅតែជា
កង្វល់ដល់សន្តិសុខ និងការអភិវឌ្ឍដូចៗគ្នា។

ដូច្នោះ ដើម្បីទប់ស្កាត់ជំងឺសង្គមទាំងនេះ
មាតាបិតា អ្នកអាណាព្យាបាល អ្នកអប់រំ និង
សង្គមទាំងមូល ក៏ដូចជាប្រទេសនានាលើ
លោក គួរតែយល់ដឹងអំពីអ្វីដែលកំពុងកើត

ឡើងក្នុងចំណោមយុវជន។ ទោះបីជាមានកត្តា
ចិត្តសាស្ត្រ និងរូបវន្តផ្សេងៗដែលបណ្តាលឱ្យ
បុគ្គលម្នាក់ជ្រើសរើសក្លាយជាសមាជិកក្រុម
ក្មេងទំនើងក៏ដោយ ក៏ឪពុក ម្តាយ ឬអ្នកអាណា
ព្យាបាលគួរជួយចិញ្ចឹមបីបាច់កូនដោយក្តី
ស្រឡាញ់ និងការគោរព ដើម្បីកាត់បន្ថយបញ្ហា
នេះ។ ក្មេងជំទង់ ក៏គួរគ្រប់គ្រងខ្លួនឯងដោយ
ចូលរួមក្នុងសកម្មភាពសង្គមដែលមានសុខភាព
ល្អ ដូចជាកីឡា និងតន្ត្រី ដើម្បីឃ្លាតឆ្ងាយពី
សកម្មភាពក្រុមក្មេងទំនើង។

ក្នុងវ័យជំទង់ យើងគួរតែបញ្ចេញកំហឹង
របស់យើងទៅជាអ្វីមួយផ្សេងទៀត ដូចជាចូល
រួមក្នុងប្រជាលំហូរ តេក្វាន់ដូ ការប្រៀង ឬកីឡាជា
ដើម។ យើងត្រូវតែយល់ថា វាមិនត្រឹមត្រូវទេ
ក្នុងការចូលរួមក្នុងក្រុមក្មេងទំនើង ដើម្បី
បញ្ចេញសម្តាច់ពីមិត្តភក្តិរបស់យើង។ យើង
ត្រូវតែនិយាយថា 'ទេ' ចំពោះអាកប្បកិរិយា
អវិជ្ជមាន ដូច្នោះសកម្មភាពក្រុមក្មេងទំនើងនៅ
ក្នុងសង្គមរបស់យើងនឹងថយចុះរហូតដល់
កម្រិតសុវត្ថិភាពមួយ។

គន្ថនិទ្ទេស

- ១.ការសែតរស្មីកម្ពុជា ចុះផ្សាយនៅថ្ងៃទី៣១ កក្កដា ២០២២
- ២.ការសែតកម្ពុជាថ្មី ចុះផ្សាយនៅថ្ងៃទី២១ កញ្ញា ២០២៣
- ៣.ក្រសួងអប់រំ ភាសាខ្មែរថ្នាក់ទី៨ ២០២១
- ៤.ក្រមព្រហ្មទណ្ឌរបស់កម្ពុជា
- ៥. ក្រុមប្រឹក្សាជាតិភាសាខ្មែរ វចនានុក្រមខ្មែរ ផ្សាយដោយរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ២០២២
- ៦.ជួន ណាត វចនានុក្រមខ្មែរ ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ១៩៦៧
- ៧.សារាចរលេខ០៤សស្តីពីវិធានការបង្ការទប់ស្កាត់ និងបង្ក្រាបក្រុមជំនុំជំនះ ចុះថ្ងៃទី២២ ខែមិថុនាឆ្នាំ២០០៩
- ៨.RFI ផ្សាយនៅថ្ងៃទី២៧ មេសា ២០១៥
- ៩. Howell, 2006; Krohn, Ward, Thornberry, & Lizotte, 2011

១០ .The approximated cost of gangs cannot be calculated since gang crimes are not routinely and systematically documented in most law enforcement agencies. (Hill et al., 1999)

ប្រភពគេហទំព័រ

- <http://www.fbi.gov>>brief-history
- <https://www.kampucheamey.com>
- <https://www.cpc-news.com>
- <https://www.justice.gov>
- <https://www.khsearch.com>
- <https://isayon.wordpress.com>
- <https://www.bartleby.com>
- <https://www.wikihow.com>
- <http://www.16thcircuit.org>
- <http://www.quora.com>
- <http://www.ecosocc.gov.kh>
- <http://m.postkhmer.com>